

سنه : ۱

۱ توموز ۱۳۴۰

صافی : ۱۵ ، ۱۶

مخبر

اقتصادی ، اجتماعی ، فلسفی ، تاریخی ، ادبی مجموعه دور
شیمیدیلک آیده بر نشر اولنور

مضمون جات

- حقیقه فلسفه زو کورتویز محمد امین ۶۵ ح
لام « ادبیات و ادبی انکشاف » مصطفی شکیب ۷۷ ح
یوسوز سلطانده بر نوروز صباحی قمریه حسین ۷۷ ح
اح اذاتی دیککر کن سمیه جمال اوره نوس ۷۹ ح
تا آسپاده تورکن « تورکنک دینی » علمی ضیاء ۸۱ ح
شیخ مهروردینک حادثه قتلی یوسف ضیاء ۸۱ ح
نص اسارتینک لغوی « غ فدرک کتاشنه دار » ع . ج ۸۷ ح
ونوقال آیدین نهن ماه ۸۸ ح
نادولو تاریخنده دینی رو حیات مشاهدملری « حاجی بکناش ولی » ع . ص ۱۵ ح
اریخ مدینده قادینلر طاهر عربعلی ۸۷ ح
حی بن یقطان « ابن طفیل » رشید ۸۷ ح

شهراده باشی : اوقاف مطبعه سی

۱۹۲۴ — ۱۳۴۰

حقیقه فلسفه زوکورتویز

آقام غزته سنك نسخهلرینك برنده فاضل احمد بكك « بك فلسفه زوکورتویز »
پهلوحه سی آلتده بر حسب حالی ، تعبیر جائزه بر فریادی وار . بو مقاله بكا چوقدنبری
دوشونوبده تماماسویله مدیکم فکرلری الهام ایتدی . بیلورم که برچوق جهندن زوکورت
اقتصادی حلتز بر باددر ، مثبت علم اوکا مستند صنعت مملکته یاییلماشدر . فقط بنجه
هپسندن آجیسی منور طبقه ده هیچ بر تربیه فلسفه اولماسیدر .

امیم ، بوسوزله برچوق کیمسه حیرت ایده جکدر ، کندی کنديلرینه « صانکه
فلسفه نه یه یارارکه ... » دییه جکلر بونلر انسانی او قدر مادی دوشونورلرکن بر پارچه
دانا اوزرینه وارسه کنز « فلسفه نه اوکره تیرکه . » سؤالی صورارلر . خاییر ، فلسفه
شونی ویا بونی بلکه قطعی صورته اوکره تمز ، فقط دماغی یوغوریر ، اوکا خصوصی
بر تربیه ، بر کوروش بخش ایدر . ایشته انسان ایچون قیمتی اولان بودر . بنده منور
طبقه ده کورمک ایستدیکم بویله بر دماغ ، بویله بر تربیه در .

فلسفی تربیه نك یوقلغنك اك مهم آجیسی اوره مکتبلرده کورورسیکیز ، اویله
معلملر وارکه چالیشقاندیر ، کتاب او قورلر ، طلبه سی استفاده ایتدیرمک ایچون او غراشیرلر .
فقط مساعیدنك نتیجه سنه باقچه کورورسیکیز که عمومیتله غیرتلی هدر اولمشدر . چونکه
او قودینی کتابک تفرعاتی اوکره نمش ، اونی نقل ایتمشدر ، بیلدیکی علم پارچه پارچه
معلوماتدر . نه علمنك موقعی ا کلامش ، نه قارشیسنده کی چوققیری طانیق ایسته مشدر ،
حتی نه ده بو اوقومنه نك فایه سی دوشونمشدر . تالی مکتب معلملرنده کی عمومی نقصان
بو احاطه نقصانی ، بو فلسفی تربیه یوقسوللغیدر .

برچوق کیمسه بو نقصانک فرقه در ، اوره و یوکسک دارالمعلمین تأسیسی قسماً
بو نقصانی سزمکدن تولد ایدیور . فقط بو درده اکثریتله یا کلیش دوا کوستریورز ظن

بده‌رز که اورته مکتب معلم نامزدلرینه « بعض اصول تدریس » دستورلری او کره تمکله
تخصانی ازاله ایله جکیز. خایر.. اورته تدریس‌اندہ حقیقی معلم یتشدیرمک ایسته‌یورسه کز
اوکا تربیهٔ فلسفیه ویریکیز، یعنی کنجک نه‌در؟ علی‌الاطلاق انسانلق نه‌در؟ مثبت
علوم نه‌در؟ انسانلر شو ویا بومفکوره آرقاسنده نه‌ایچون قوشویورلر؟ بشریت نه‌ی
ایسته‌یور؟ نرہیه دوشو کیدیور؟ بو سؤاللر اوزرنده دوشوندیرمک آیشدیریکیز.
بو مسئله له برچوق شکلرده جواب ویریله بیلیر. او جوابلرک اهمیت تالیدر. الیریرکه
بر دماغ بونلر اوزرنده دوشونه بیلین. ایسته اوانسان معلم اولور، اوقوتدوغی موضوعی
مجرد شکلدن قورتاریر، هضم ایتدیره بیلیر.

*
**

نه یاممالی، منورلرک تفکراتنده کی دارلقی فصل کیدرملی؟ اسکیدن کنجک
قیمیلدا مقدن قورقاردی، سیاحتدن چکینیردی، شیمدی اویله دکل، شیمدیکی کنجلر
دها کوزی پک، سپورجی، آتاق. مادی تهلهکدن دها ییلماز بر حالده‌در. بوکا رغماً
دوشونجه وادیسنده چوق قورقاق‌در. شیمدیکی کنجلر بر تورلو یوکسک فلسفی مسائلی
دوشونمک جسارتی و احتیاجی دویمايور. اسکیدن هیچ اولمازسه « الله » مسئله‌سی،
دین مسئله‌سی بوتون قلمزی یاقان بر عقده حالده ایدی. اونک اوزرنده آتشی آتشی
ایچین ایچین دوشونوردک. کندی کندیمزه قدرت مطلقه نه‌در؟ وارمیدر؟ سؤالی
صوراردق، بو آتش بزده فلسفه‌مراقی اویاندیریردی. ایلک دفعه دانته‌ک (آته‌ئیزم)نی
اوقودیم زمان نه متضاد حسلر قارشیسنده قالمشدم. مراقله هر جمعه ایاصوفیه جامعنه
کیدر، مرحوم مناسترلی اسماعیل حق اقدینک وعظلمنده بولونور، ایچین ایچین وجدانی
کیرن بو « قدرت مطلقه » مسئله‌سی حقنده بر نتیجه‌یه وارمق ایستردم. بو اندیشه،
حتی منحصر آ بو اندیشه بکا مجرد فلسفه مسئله‌لریله اشتغال عشقی ویردی.

شیمدیکی کنجلیکده بواحتیاج‌ده یوق. بو یوکسک مسائله اوموز سیدکه‌رک کچویرمک
ایسته‌یورز. منحصر آ یارنی او کره نمک ایستین دماغلرایچون بوتون فلسفه مسئله‌لری اها
ایدیله‌جک موضوعلردر، فقط دها عمومی، دها یوکسک سؤاللری نفسنه صورابیلن
انسانلانی تام بر حالده کورمک ایستین آدمده‌درکه فلسفه اندیشه‌سی دوغار. حرکتک
هستوری اوزرنده دوشونمک ایسته‌مین، کورکورینه هر کسه اوان دماغلر تفکرک لذتی

طاعماشلردر . حقیقی تفکر حسی اولور ، اک حسی تفکر ایسه فلسفه دودر . بومسائل
اوزرنده دوشونه بيلمک ایچون کنجلرده جسارت یوق .
برتفکر ادمانی لازمدرکه اونلره بوجسارتی ، بواجتاجی ویرسین . لیسه لرك بجه اك
مهم غایه لرندن بری او اولمالیدر .

فلسفی تفکرانی کنجلره الك زیاده سودیره جك واسطه لردنبری ده ادبیاتدر . حالبوکه
بویله درین ادبیاتمز هیچ یوق ... اکر حامدك اثرلری ، مثلاً مقبر اولمسه یدی صوك زمان
ادبیاتنده فلسفی کوروشك ایزنی بولامازدق . رومانلرده ادم عقلی روحی برتحلیل ایزی
بیله یوق .. صوك زمان ادبیاتنك افاده ایتدیکی جملر آتی تحسینات ، سوق طبعیلردر .
بویله کچیجی تحسیناتی افاده یه منحصر بر ادبیات نه یه یارارکه ... آرقاداشلریمزدن بریسی
« هیچ اولمازسه ، دییوردی ، کوته ، شیللره ، شه کسپر ، کبی اعظمك اثرلری ترجمه ایدلسه
کنجلر درین دوشونجه یه آلیشیر . بوسوز چوق محقدره ، بونوع ادبی اثرلر فلسفی دوشونجه
ذوقنی دوغوریر .

علمده ، حیات اجتماعیده برحرکت او یاندیرمق ایسته یورسوق قافادارلغنی کیدرملی یز .
بونك چارمسی فلسفه ساحه سنده دماغلری دوشوندیرمکه چالیشمقلغمزددر . کنجلر یالکز
سپور حیاتنده ، حتی محاربه میداننده دکل ، تفکر ساحه سنده ده جسور اولمالیدر .
دارالفنون مدرسلرندن

محمد امین

اسلام

ادبیات و ادبی انکشاف

اسلام ادبیاتنك نقطه عزیمتی بك شایان دقت برقیمت ادبییه یی حائر اولان قرآن کریم
اولمشددر . بوکتاب مین یالکز عرب ادبیاتی دکل عجم ادبیاتی ده دوغورمشددر . بوراده
یالکز چوق مهم اولان عرب ادبیاتندن بحث ایدم جکمز . چونکه اکثر آثار ادبییه
مقدس برلسان صیره سته کچن عربجه ایله یازیلدینی کبی بونلرك محررلری ایچنده برچوق
تورک وعجملرده وارددر .

مسلمان عرب ادبیاتنك انکشافی اسلامیتدن اولکی اوزون بر حاضر لرك نتیجه سیدره .